

PAGRINDINĖS KALINIŲ – UŽSIENIO PILIEČIŲ ŽMOGAUS TEISĖS

Informacija

1. Teisė suėmimo momentu, sulaikymo bei įkalinimo pradžioje arba kuo greičiau po to atitinkamam asmeniui suprantama kalba gauti informaciją apie jo (jos) teises ir kaip jis (ji) gali šiomis teisėmis pasinaudoti. (UN Principles 13-14, CoE Police 55)
2. Teisė būti informuotam apie sulaikymo ir kaltinimų priežastis atitinkamam asmeniui suprantama kalba. (ICCPR 14.3, UN Principles 10, EU2012 6)
3. Teisė apie savo sulaikymą pranešti pasirinktam asmeniui. (UN Principle 16.1, CoE FNP 15.2, CoE Police 57, EU2012 4.2 c)
4. Teisė gauti informaciją apie kalėjimo taisykles bei kalinių teises ir pareigas kaliniui suprantama kalba. (UN Rec 4, SMR 54-55, EPR 30.1, CoE FNP 15.1)
5. Teisė būti informuotam apie konsulinės teises ir susisiekti su konsulinėmis įstaigomis, teisė į konsulinių įstaigų atstovų apsilankymus ir konsulinę pagalbą. (VCCR 36.1 b-c UN Principles 16.2, UN Res (e), UN Rec 4, SMR 62, CAT 6.3, EU Charter 46, EPR 37.1, CoE FNP 24)
6. Teisė būti informuotam apie perdavimo į savo kilmės šalį galimybes. (EPR 37.5, CoE FNP 15.3, CoE Transfer 4.1, EU909JHA 6.4)

Teisingas bylos nagrinėjimas

7. Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Kiekvienas asmuo, kuriam buvo pareikšti kaltinimai, turi būti laikomas nekaltu tol, kol jo kaltumas neįrodytas pagal įstatymą. (ICCPR 14, UDHR10-11.1, ECHR 6, EU Charter 46-47)
8. Teisė gauti teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose. (ICCPR 14.3 d, SMR 61, UN Principles 17-18, EPR 23, CoE FNP 21)
9. Teisė gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą, kai kalinys nesupranta teismo procese vartojamos kalbos arba ja nekalba. (ICCPR 14.3 f, UN Principles 14, UN Res (c))
10. Visų asmenų lygybė prieš teisumą ir teisė būti teisiamam be nepagrįsto delsimo. (ICCPR 14.1, 14.3 c)
11. Teisė būti paleistam iš kardomojo kalinimo, išskyrus atvejus, kai siekiant užtikrinti teisingumo vykdymo interesus teisminė ar kita institucija nusprendžia kitaip. (UN Principle 39, CoE FNP 5)
12. Teisė į tai, kad asmeniui turi būti taikomos tokios pačios su laisvės atėmimu nesusijusios sankcijos ir priemonės, kaip ir kitiems įtariamiesiems. (UN Rec 2, UN Res (d), CoE FNP 4, 14.1)
13. Teisė į tai, kad užsienio piliečiams negali būti taikomos griežtesnės laisvės atėmimo bausmės ar prastesnės sąlygos kalėjimuose vien dėl užsienio pilietybės. (UN Res (b))
14. Teisė į išsamų klausimo dėl išankstinio paleidimo svarstymą. (CoE FNP 6)

Elgesys

15. Teisė į humanišką elgesį bei pagarbą prigimtiniam žmogaus asmenybės orumui. (ICCPR 10.1, UDHR 5, SMR 1, CAT 1-2, UN Basic Principles 1, ECHR 3, EU Charter 4, EPR 1)
16. Teisė būti apsaugotam nuo kankinimų arba nežmoniško ar žeminančio elgesio, ar baudimo. (ICCPR 7, UDHR 5, CAT 7, ECHR 3, EU Charter 4)
17. Teisė į tai, kad su užsieniečiais kaliniais būtų elgiamasi atsižvelgiant į konkrečią situaciją ir individualius jų poreikius. (CoE FNP 3)
18. Teisė į nediskriminavimą (įskaitant nediskriminavimą dėl tautybės, kalbos ir pan.) ir teisė gauti veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos. (ICCPR 26, UDHR 7, SMR 2, UN Principles 5, UN Basic Principle 2, EU Charter 21-22, EPR 13, CoE FNP 7)
19. Teisė naudotis tomis pačios sveikatos priežiūros ir gydymo programomis, kuriomis gali naudotis kiti kaliniai. (EU Charter 35, CoE FNP 31)

20. Teisė į minties, sąžinės ir religijos laisvę ir laisvę išreikšti savo įsitikinimus atliekant tikėjimo apeigas arba ritualus. (ICCPR 18.1, UDHR 18, SMR 65-66, UN Basic Principles 3, UN Rec 3, EU Charter 10.1, EPR 29, CoE FNP 30)
21. Teisė dėvėti tokius drabužius ir laikytis tokios asmens higienos, kad tai neįžeistų kalinio kultūrinių ar religinių jausmų, gauti maisto, paruošto atsižvelgiant į kultūros ir religijos reikalavimus. (UN Rec 4, CoE FNP 18,19)
22. Teisė į apsaugą nuo neteisėto įsikišimo į tokio asmens privatumą, šeimos gyvenimą ir susirašinėjimą bei teisė reguliariai palaikyti ryšius (taip pat ir per apsilankymus) su šeimos nariais ir draugais. (ICCPR 17, UDHR 12, SMR 58, UN Rec 5, EU Charter 7, EPR 24, CoE FNP 22)
23. Teisė kalėjime pasinaudoti vertimo žodžiu ir raštu paslaugomis ir gauti galimybę mokytis kalbos, reikalingos bendravimui palengvinti.
24. Teisė naudotis tokiomis pat švietimo, darbo ir profesinio mokymo galimybėmis, kokias turi kalintys įkalinimo šalies piliečiai. (UN Rec 1, SMR 4.2, 71, EPR 26, 28, CoE FNP 27.1, 29)
25. Teisė patvirtintais ryšio kanalais ir be cenzūros pateikti prašymą arba skundą centrinei kalėjimo administracijai, teisminei institucijai arba kitai atitinkamai valdžios institucijai. (SMR 56, UN Rec 4, EPR 70)

Persikėlimas

26. Teisė gauti pagalbą, skirtą gyvenimo būdo pakeitimui ir socialinei rehabilitacijai, kad asmuo būtų pasirengęs grįžti į visuomenę. (ICCPR 10.3, SMR 4, EPR 6, 107, CoE FNP 9, 29.2, 35)
27. Teisė būti kuo anksčiau informuotam apie savo teisinį statusą ir padėtį po išleidimo. (CoE FNP 35.2 a)
28. Teisė būti apsaugotam nuo išsiuntimo, gražinimo arba ekstradicijos į valstybę narę tais atvejais, kad yra didelis pavojus, kad dėl to asmeniui gali būti skirta mirties bausmė, asmuo patirtų kankinimus arba nežmonišką ar žeminantį elgesį, ar baudimą. (UDHR 14, CAT 3, EU Charter 19.2)
29. Teisė į tai, kad priimant sprendimą dėl kalinio perkėlimo į kitą šalį, būtų atsižvelgta į jo (jos) sutikimą ir socialinę reintegraciją. (UN Transfer 1, CoE Transfer 4, CoE FNP 10)
30. Teisė užmegzti ryšius su išorės subjektais, siekiant gauti pagalbą ir paramą persikeliant po išleidimo į laisvę. (SMR 107-108, 81, EPR 107, CoE FNP 37, CoE Probation 64)

Jungtinių Tautų teisės aktai

- Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (UDHR)
- Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas (ICCPR)
- Jungtinių Tautų Konvencija prieš kankinimą (CAT)
- Tipinės minimalios elgesio su kaliniais taisyklės (SMR Mandela Rules)
- Vienos konvencija dėl konsulinių santykių (VCCR)
- Pavyzdinis susitarimas dėl kalinių–užsienio piliečių perdavimo (UN Transfer)
- Pagrindiniai Jungtinių Tautų elgesio su kaliniais principai (UN Basic Principles)
- Jungtinių Tautų principų sąvadas, skirtas apsaugoti visus bet kokia forma sulaikytus arba įkalintus asmenis (UN Principles)
- Rekomendacijos dėl elgesio su užsieniečiais kaliniais (UN Rec)
- Jungtinių Tautų rezoliucija 1988/22 dėl užsienio piliečių statuso baudžiamosiose bylose (UN Res)

Europos Tarybos teisės aktai

- Europos žmogaus teisių apsaugos konvencija (ECHR)
- Europos kalėjimų taisyklės (EPR)
- Rekomendacijos (2012)12 dėl užsienio kalinių (CoE FNP)
- Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencija (CoE Transfer)
- Rekomendacija CM/Rec(2010)1 „Dėl lygtinio atleidimo taisyklių“ (CoE Probation)
- Rekomendacija Rec(2001)10 „Dėl Europos policijos etikos kodekso“ (CoE Politics)

Europos Sąjungos teisės aktai

- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (EU Charter)
- Tarybos pamatinis sprendimas 2008/909/TVR (EU909JHA)
- Direktyva 2010/64 dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (EU2010)
- Direktyva 2012/13 dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (EU2012)